

Reach: 0

Country: Slovenija

1 / 5

DUŠA, DUŠA, DUŠA ...

15. APRIL 2015 , AVTOR: STAŠA BRAČIČ , OBJAVLJENO V: IZ GLEDALIŠKEGA LISTA

SNG Nova Gorica, Nebojša Pop Tasić GOSPA BOVARY, režija Yulia Roschina, premiera 15. april 2015.

YULIA ROSCHINA / FOTO: OSEBNI ARHIV

Intervju z Yulio Roschino

Yulia Roschina se je rodila leta 1982 v Moskvi. Z osmimi leti se je preselila v Slovenijo. Moskovsko otroštvo je močno zaznamovalo njeno ustvarjalno pot. Obiskovanje baletne šole ter opernih, baletnih, lutkovnih in cirkuških predstav je v njej vzbudilo ljubezen do gledališča. Danes se polje njenega ustvarjalnega zanimanja razprostira čez vse omenjene gledališke zvrsti.

Posveča se režiji gledaliških predstav tako za odrasle kot za otroke. V svojih predstavah potrpežljivo in neusmiljeno zasleduje temine človekove podzvesti. Ne poskuša jih povezati z vidno teatraličnostjo, temveč jih pušča v nedorečenih prostorih materialnega sveta. Njene močno vizualne in estetsko izčiščene predstave natančno detektirajo celoten spekter človekove duševnosti, ki ga vedno znova odkriva v poglobljenem raziskovanju z igralci.

Začniva pri koreninah. Moskva: za nas hrepeneče duše, povezane z gledališko literaturo, Moskva simbolizira tisto nedosegljivo, kjer bo vse boljše in lepše. Kako ti danes občutiš to hrepenenje po nečem boljšem, tam nekje daleč ...

Reach: 0

Country: Slovenija

2 / 5

V Moskvo, v Moskvo, v Moskvo ... (tišina) ... ah ...

(V Yuliinih očeh se nekaj spremeni; vsakič, ko omeniva Moskvo, se zazre nekam globoko vase, včasih traja tišina zelo dolgo, vendar vsak trenutek čutiš, da se nabira v njej nekaj mogočnega, da se za to besedo skriva nekaj, kar jo določa, tisto, s čimer se pravzaprav še danes najbolj identificira ...)

Naj pomagam z mislijo, kako sem sama kot majhna punčka, ki je plesala balet, sanjala o Moskvi kot deželi, od koder prihajajo presežki s področja umetnosti. Od tam je prihajala najboljša glasba, najboljše balerine, najbolj znani gledališki teoretiki, najboljši akrobati ... Ti pa si bila tam majhna punčka, zate niso bile sanje, ampak čisto navadna resničnost ...

Tudi zame ni bila čisto navadna (smeh). Svojega otroštva se spominjam kot nečesa posebnega. Klovni, akrobati, sladkorna pena, vonj cirkuških živali, balerine, operni pevci, ogromne kulise, pojoča ura na lutkovnem gledališču, blišč ogromnih sprejemnih dvoran, baletne ure, nastop v Boljšoj teatru, lestenci, stopnišča ... in še in še ... Zvenim kot Emma Bovary! (smeh) ... To so trenutki, po katerih hrepenim.

Hrepenenje po Moskvi ali hrepenenje naše Emme po Parizu je torej iskanje samega sebe, stik s samim sabo, iskanje prostora, kjer se bomo lahko v popolnosti izrazili, zaživel?

Ja, moja Moskva je povezana z občutjem svobode, brezskrbnosti, radosti, ljubljenosti ...

Zato se vedno znova vračam tja, v tisti čas, da začutim svoj začetek, svoje bistvo. Ko se letalo dotakne ruskih tal, me zmeraj znova oblije radost in olajšanje, lahkotnost bivanja; občutek, da si spet doma, kjer lahko snameš maske in slečeš vloge, ki jih igraš; občutek, da se lahko mirno sprostiš v svojem bistvu. Rusi smo očitno nerazločljivo globoko povezani s svojo domovino, o čemer je veliko pisal tudi **Andrej Tarkovski**. Ona je naša »Mati Rusija«, po njej hrepenimo vsi, ki smo jo zapustili, lahko je stroga, zahtevna, neizprosna in hladna, na drugi strani pa ljubeča in nežna, občutljiva in čuteča. In tam nekje, daleč od civilizacije, živi (na srečo) še neomadeževana slovanska duša, zato nas tako zelo vleče tja, k svojim koreninam.

In kako si občutila Slovenijo, si takoj po prihodu sem nadaljevala polno umetniško življenje ali se je zelo spremenilo?

Moje življenje se je spremenilo, a ne na slabše, je pa bilo vse naenkrat zelo drugače. Preselila sem se iz ruske prestolnice v »skoraj« mestece na slovenski obali. Tukaj me je prevzela narava. V tem obdobju sem veliko časa preživela sama, ure in ure sem se lahko igrala z metulji v sadovnjaku, imela čisto svoj vrt, se učila jezika in spoznavala svoj novi svet. Gledališče me je potrpežljivo čakalo vse do 3. letnika srednje šole, ko sem kot hostesa začela delati v Gledališču Koper. Tam je tudi vzniknilo zanimanje za tisto, kar se dogaja za kulisami, začelo me je zanimati, kako predstava nastaja, in tako sem se počasi prekvalificirala v rekviziterko in šepetalko (smeh).

Verjetno se strinjava, da je poklic gledališke režiserke kar zanimivo poslanstvo. Si

Reach: 0

Country: Slovenija

3 / 5

zavestno ali intuitivno vstopila na to pot?

Intuitivno ... (smeh) Tega obdobja svojega življenja se ne spominjam prav natančno. Vse se je zgodilo zelo nenadno, »naključno« se je sestavila zelo zanimiva sestavljanka. Ko sem se vpisala na gledališko in radijsko režijo, nisem vedela kaj režiser pravzaprav počne; v bistvu sem se šele v tretjem letniku akademije zavedela, kje sem in zakaj sem ravno tu. Odločitev za ta poklic se je zgodila veliko pred mojim zavedanjem in v mojem življenju odigrala ključno vlogo. V najstniških letih sem se namreč zelo zaprla vase, se skrila pred sabo in pred svetom. Najvarneje sem se počutila kot del množice, eden izmed vseh, tisti, ki je voden, ki nima lastnih stališč, ki se do nikogar in ničesar ne opredeljuje, ki za nič in nikogar ne nosi odgovornosti. Z vpisom na akademijo pa se je moje dojemanje sebe in sveta obrnilo na glavo. Pot do poklica gledališke režiserke je pot, ki sem jo prehodila, da sem lahko odrasla.

Da si postala gledališka režiserka, ni bila tvoja želja ali tendenca, temveč na neki način vesoljno darilo? Bi lahko tako rekla?

Ja. Ta poklic me je prisilil, da sem se razvila kot samostojni individuum in končno prisluhnila sebi. Morala sem odpreti tisti del sebe, ki sem ga bila za nekaj časa zaklenila.

Gledališče je medij, skozi katerega umetnost sporoča, spreminja, vzbuja, vzburja, ozavešča, fascinira, gane, pretrese, včasih v isti uprizoritvi, v nekaj minutah. Je medij, ki lahko deluje na vse čute naenkrat ... Vendar, ali obstajajo teme, v katerih se da uresničiti posebej veliko tega? So kakšne zgodbe, za katere si želiš, da bi jih uprizorila prav v gledališkem mediju?

Ogromno jih je, težko bi se odločila za točno določeno. Po navadi me same poiščejo. Tisto, ki me izbere, močno začutim in se ji prepustim. In ta me vodi, včasih do gledališča, včasih do igralca, skozi katerega se želi udejanjiti, nato me popelje do načina uprizarjanja, ki je zanj najbolj primeren, skozi katerega bo najbolj zazvenela. Samo dovolj čuječ moraš biti in si pustiti čas za tišino, ta je najpomembnejši.

»Kamorkoli prideš, vedno iščeš svojo dušo,« pravi dragi Andrej Tarkovski. Lahko rečem, da se vse, kar ustvarjam, in vse, kar raziskujem, dotika duše. Duša, duša, duša ... Iskanje in odpiranje globin, temin, ki so skrite, potlačene. Raziskovanje človeške duše in duše stvari, vsega živega, vsega, kar nas objema in prežema. Neotipljivega, neizrečenega, tistega onkraj besed, zanima me prej odsotnost kot prisotnost, prej tišina kot beseda. In gledališče je prostor, namenjen prav temu, da si skupaj vzamemo čas za tišino. Če dovolj dolgo poslušáš, zaslišiš dušo.

S takšnim načinom dela, s perspektivo, ki jo zavzameš pred ustvarjanjem gledališke predstave, daješ vsem sodelavcem, predvsem pa tudi gledalcem možnost refleksije? Takoj, tukaj in zdaj ...

Ja, samorefleksija je v času drvenja skozi trenutke nujna. Le tako se lahko izognemo avtomatizmu in mehanskosti, v katero nas peha koncept produktivnosti. Ampak ne bi o tem, ogromno je že napisanega, želim si le, da se izognemo samoumevnosti, ki nas lahko zaziblje v globok spanec.

Reach: 0

Country: Slovenija

4 / 5

Nisi samo gledališka režiserka, si tudi operna; zelo blizu so ti tudi lutke in uprizoritve za otroke, za seboj imaš zelo lepe, nežne, klovnovsko duhovite predstave, ki kruto resnico in težko celoto vseh plasti življenja kažejo z materinsko dušo, škratovsko mislijo in žensko kreativnostjo.

Kaj pomeni delati predstavo v dramskem gledališču ali v operi, kaj plesno-performativni projekt, lutkovno predstavo, predstavo za otroke, eksperimentalno-raziskovalni projekt: kaj je skupni imenovalac, kaj posebnosti?

Mojo ustvarjalno pot je zaznamovala diplomska predstava, ki sem jo režirala v četrtem letniku, *Fedra* avtorja **Jeana Racina**. S svojo enormno količino besed, ki so bile vseobsegajoče, ki so zadušile vsakršno čustvo, paralizirale telo, me je vzpodbudila k temu, da sem po akademiji začela iskati tudi druge načine pripovedovanja zgodb. In ta vzgib me je popeljal v raziskovanje različnih gledaliških zvrsti.

Začela sem pri plesu, ki me je od nekdaj fasciniral. Zanimalo me je izražanje s telesom, ki ima moč neverbalnega sporočanja, ukvarjala sem se s konkretnim in abstraktnim telesom na odru. Delo s plesalci me je razbremenilo govoričenja in me naučilo branja in mišljenja v podobah, v konkretnem.

Nato so iz želje po soočenju z ničemnastajali performativni in raziskovalni projekti. Hotela sem začeti projekt brez kakršnegakoli oprijemljivega materiala, torej brez besedilne predloge, glasbene inspiracije, razmisleka o temi, ki bi jo raziskovali. Začeti iz golega Tukaj in Zdaj, za katerega se je izkazalo, da v resnici ni tako zelo gol. (smeh) Ti projekti so izostrili mojo ustvarjalno intuicijo in zaupanje v zdajšnji trenutek.

Zelo pomemben del mojega ustvarjanja pa so tudi predstave za otroke, te so me naučile sanjanja, razvile mojo domišljijo in prebudile otroka v meni. Ena pomembnejših izkušenj je bila predstava v lutkovnem gledališču. Tam sem odkrila, da je vsaka, prav vsaka stvar na odru živa. Lutkovno gledališče me je očaralo s svojim odnosom do tistega, čemur v dramskem gledališču pravimo rekviziti in scenski elementi: ti lahko v lutkovnem svetu naenkrat postanejo glavni akterji in njihova bit s pomočjo ustvarjalčeve domišljije doseže enormne razsežnosti. Naučila sem se tudi posvečati pozornost malim stvarem, naučila sem se skromnosti in predvsem potrpežljivosti. Ustvarjanje za otroke čutim kot svoje poslanstvo, saj gledališke predstave odigrajo pomembno vlogo v procesu njihovega odraščanja in jih vodijo na povsem svojevrsten način.

V opernih predstavah sem se še bolj intenzivno začela ukvarjati s pomenom zvoka na odru, tako glasbe kot zvočnosti besed, ritma in tišine kot enakovrednega elementa glasbi. Odkrila sem, da se kot režiserka v glasbeni terminologiji lažje sporazumem in da že od nekdaj mislim gledališko predstavo v celoti kot glasbeno partituro. Pri tem je vsak element uprizoritve kot glasbeni instrument, ki jih mora režiser, podobno kot dirigent, uglasiti med seboj in povezati v harmonično celoto.

In nazadnje naj omenim še svoje ljube klovne, ki so direktna navezava na moje otroštvo in moj največji navdih. Klovnovstvo namreč ni samo poklic, je način življenja in gledanja na svet. V uprizoritvi kratkega dela **Molierovega Amfitriona** v tretjem letniku akademije so se čisto spontano rodili in me dokončno očarali s svojo neposrednostjo. Naučili so me

Reach: 0

Country: Slovenija

5 / 5

neverbalne komunikacije, humorja, senzibilnosti, pogleda iz ptičje perspektive in ponižnosti. Dali so mi sposobnost, da hkrati z mizerijo vidiš tudi vso lepoto, ki nas obkroža, in najpomembnejše, da je treba na svet gledati s srcem. Klovn je moje vodilo, moj kompas, ko me zanese preveč v racionalno, v ego, ko se izgubim v hotenjih in pričakovanjih. Takrat me opomni – ponižnost, skromnost in odprto srce, Yulia.

Zdaj se vračam v dramsko gledališče. *Gospa Bovary* je moja druga profesionalna dramska predstava. Pot, ki sem jo v letih po akademiji prehodila, me je oplemenitila in izpopolnila, me naučila različnih pristopov in perspektiv gledanja, branja, čutenja, mišljenja. Pred mano je obdobje združevanja vseh teh znanj, ki se ga izjemno veselim in upam, da mi bo vsaj za trenutek uspelo vse te delčke sebe združiti in uravnovesiti.

Takšen način dela in razmišljanja o gledališki predstavi teži k temu, da ustvarjaš celostne gledališke umetnine, po mojem mnenju lahko takšne stvaritve resnično spreminjajo svet ...

Da. In zato nujno potrebujem sodelavce, ki so avtonomni individui, dramaturge, skladatelje, koreografe, scenografe in kostumografe ter lučne oblikovalce, ki čutijo gledališkost, da smo lahko sokreatorji gledališkega dogodka. To namreč prinese koncentracijo energij, ki prihajajo iz vseh svetov; in ja, takšne stvaritve morda lahko kaj spremenijo, majhen košček, ki je dovolj, da zamaje celoto.

»Emma Bovary, to sem jaz,« je slavni rek samega Flauberta, ki je javnost provociral in je tudi s to izjavo povzročil še večjo pomensko razplatenost te zgodbe. Kako bi se ti dober teden pred premiero opredelila to tega stavka? Velja tudi zate?

V marsičem se lahko identificiram z Emmo. Morda najbolj v neskončnem hrepenenju po princu na belem konju, ki ga kot graščakinja, ki sloni s komolci na kamniti plošči s podbradkom v dlaneh in zre v daljo, nestrpno pričakujem. Ta nekdo bo seveda moj rešitelj, tisti, ki bo čudežno odpihnil temne oblake. Vem, da so to le otročje sanje, vendar jih kljub vsemu zavedanju, da je to popolna iluzija, vztrajno sanjam ...